

April 1972 - N° 83 B

LA JUNA PENSO

F 47 - Laroque-Timbaut (Francio)

Werner SCHMID:

(Trad. Fr. Bierhoff)

La rentumo, kiun ni pagas

Iro tra la praarbaro

ne estas sendanĝera afero. Oni facile povas perdi la vojon kaj erarvagi, tial ke ne ekzistas vojoj kaj antau ĉio ankaŭ ne vojmontriloj. Oni devas mem trabati al si la vojon per haktranĉilo, per kiu oni distebas, la malaltan arbustaron kaj per kompaso, kiu montras al ni la direkton, ĉar estas neble sin orienti laŭ la pozicio de la suno aŭ de la steloj.

Se oni volas komprengi al si la demandon pri rentumo, tio similas nuntempe preskaŭ tian migradon tra la praarbaro. Dum iuj laüdegas la rentumon kiel la poluson de la sparemo, kondamnas ĝin la aliaj kiel ekspluatanton kaj ĉefan malhelpon de sparemo. La rekomendantoj de la rentumo laüdegas ĝin kiel politikan ekonomian neceson, eĉ kiel ĉefan motoron de la ekonomio, la aliaj asertas, ke ĝi genas la politikan ekonomion senrajte, ke ĝi plikostigas nian vivarangon kaj estus kvazaŭ sablo en la radaro. Finfine venas tiuj, kiuj asertas, ke la rentumo estas

malmoral, estas bonmore malaprobinda, al kio la amikoj de la rentumo respondas, ke tio estas nevera, almenaŭ troigita kaj tutcerte ekonomie neapogebla tezo, ĉar la ekonomio obeas propriajn leĝojn, kiuj ne povas konformigi al moralaj principoj. Kiel povus simpla civitano sin orienti en la praarbaro de opinioj?

Kaj tamen — per la kompaso de sana, homa intelekto kaj per la haktranĉilo de senantaŭjugeco devas esti eble trovi kaj trabati al si la vojon tra la arbustaro. Pri tio oni devas sin apogi fide al la vorto de la eminenta angla ŝatisto Gladstone, kiu iam difinis, ke tio, kio estas bonmore malgusta, ankaŭ ne povas esti ĝusta en politika ekonomio. Do ni vidu.

En la lernejo oni lernas,

ke Joĉjo, ricevinte je Novjaro siajn diversajn baptogepatrajn mondonacojn sumiĝantaj je 100 Fr*), portinte ilin en bankon kaj enskribiginte ilin en Spar-

Tu nun dependas de tu, kiu partron
Tu posesas el la popolihavaĵo. La sviza

= 4.80 SV.ZK.
franĉoj, kies valoro estas: 1 us. dolaro
*) En la tutaj artikoloj temas pri sviza

Cu ni prenas pli multe da rentumo
ol ni empezas?

Per tio, kiu ne havas bonhavon de la
sviza ekonomio, kiu ne havas bonhavon de la
sviza ekonomio.

La sviza ekonomio estas la plej granda partron de la
restas ankorad la demando:

La plej granda partron de la rentumo
perde de la prezso por komercfaji. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

la plej granda partron de la rentumo
restas ankorad la demando. Nun

nutempe je 5 miliardoj. Tio postulas je
sviza federacio estas ŝarĝita per ŝuldoj

rentumago de 320 milionoj da Fr. La
meza procentaĵo de 4% rezultas el ŝuldoj

per ŝuldoj je 8 miliardoj da frankoj. Je
la sviza kamponkulturo estos ŝarĝita

la rentumo? Ĝu tiu elde ne tenas ekvilibron?
tunmon? Ĝu ne ni eblas elicevas reten-

tion ni komprendas. Sed en ĝi entute estas
premias ŝuldoj. Sed en ĝi entute estas
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

la rentumo ne falias el la elido,
la rentumo ne falias el la elido,

La alteco de la procenta

Cu qui evenitale malpermeau la remuneration?

qui vivas per la modestas rentumos de
esta spartita havagao, estas makista per
la rentumos de la multitudens makista per
la multitudens makista per la multitudens
frankos da rentumos, kijun expenses
mabilitudens, tahuas por kasi al illi la fak-
on, ke illi pagas pli multe da rentumos ol
donec vivi per tias sparsos, se ja rentumos
dium illia tia vivo ne estus mangeguita
mabilitumve kvaronoh ne estus mangeguita
de illia labornespeso. Kas la agribusiness
centumo ne formagebus de illi tian gran-
dan portion de illia labornespeso.

Lá irribio de la marfica vidvino,

popoñenspido summiges en la jaro 1963 je minimume 12 milliards. Minimume kva-
rono el to estas pura Kapitalenespido.
Tio es 10,5 milliards. Se tu Kapitala-
expenses es 10,5 milliards. Se tu Kapitala-
expenses es 2000 Tr. Familio de kvar
vus minime 2000 Tr. Familio de kvar
vus kapo de la entlogeato, tam qui ric-
da rentumo, devus enspezi gūjare 8000 Tr.
perasotos devus enspezi gūjare 8000 Tr.
da rentumo, dividendo kas gründental,
kukro. Ciu mem kalkuli, en li aparten-
as al tuis el teleuij. Sed se li ne ricevas
alia impoñ-statisktiko. Dum la jaro 1934 en
Kantono Zurich possedis 1,1% el la im-
posta-decay. En la jaro 1959 disponis la
1558 millionoj en la Kantono Zurich —
posthavajo. En la jaro 1963 posde-
sons nur 0,3% el la impoñ-decay per-
tuo estas nur 0,3% el la impoñ-decay per-
dekkarola havajo. Al tiu evidente flus-
da ora rivereto de la rentumo.

procentajo malaltigis por ŝpardeponoj de 2,93 al 2,77%. En la sama periodo la ŝpardeponoj pligrandigis de 1134,3 al 2076,7 milionoj da Fr. Ankaŭ tiuj ĉi ciferoj evidente pruvas: la malaltiga procentajo dum plena okupo estas premiso por ŝparado. Sed tio nun ne signifas, ke la ŝtato eble nenature malaltigu la procentajon, ĉar alikaze la kapitalo aŭ defluas eksterlanden aŭ strikas, kiel ni ĉi-sekvantaj.

En tiu ĉi rilato estu montrite, ke la alteco de la procentajo por la bankoj estas tute malgrava. Por ili estas decida la diferenco inter la rentumo, kiun ili devas pagi al la ŝpardeponanto kaj tiu, kiun ili ricevas de siaj ŝuldantoj.

La senkatena evoluo

de la financa merkato tamen ankaŭ kreas insidojn. Ni jam malkovris, ke la monposedanto, kiu pro iu kaŭzo povas disponi pri multe da pruntedona kapitalo, havas pli longan levilstangon kaj pro tio perforte povas atingi rentumon. La kapitalo povas striki. La bankoj ekzemple povas organizi kreditstrikon. Tiamaniere en la postmilitaj jaroj, ĝuste tiam, kiam la kapitalkvanto sekve de la bona konjunkturo kreskis kaj malalten premis la procentajon, ili aranĝis tielnomatan „Gentleman's Agreement” — tio estas interkonsento inter honestuloj! — ke ili nenikaze donos hipotek-krediton sub 3 1/4%.

„La rentumo por unuaj hipoteko povis resti je 3 1/2% dank' al la interkonsento de la bankoj kaj de la asekuraj kompanioj” konstatis la direktoro de grandbanko la 21an de februaro 1955 en la „Neue Zürcher Zeitung” kaj aldonis, ke estus bedaŭrinde, „se la interkonsento pro plimultigita oferto de mono por pli malalta rentumo fare de privatuloj kaj pensiokaso — tute kontraŭ ties interesoj — estus nuligita! La malfacilajo pri procentodono, tio estas la abundeco de la ofertita kapitalo, do evidentie kondukis

al premo sur la procentajo. La kapitalstrikro, organizita de la bankoj, kontraŭagis.

La nacia banko helpis la bankojn,

per altigo de sia diskontajo de 2 al 2 1/4% en majo 1957. La diskonto estas rentumo, kiun la nacia banko postulas el la pruntejoj, kiujn ĝi donas al bankoj kaj entrepreno. Per tio ĝi faris signon al komuna plialtigo de la rentumo. Ĉar se la bankoj devas pagi pli altan rentumon al la nacia banko, do kompréneble ili postulos konforme pli el siaj klientoj.

Nun la nacia banko havis sendube alian kaj aprobindan kaŭzon por sia plialtigo de la diskonto. Tiamaniere ĝi volis redukti la moncirkuladon, por haltigi la generalan prezaltigon. Pli kostigante sian monon, ĝi intencis atingi, ke malmulte da mono cirkulu. Tio estis teorie ĝusta, ĉar per tro granda plimultiĝo de la cirkulantaj mono proporcie al la oferto de komercajoj la prezoj altigas. Ĝi fakte sukcesis haltigi la prezaltigon dum kelka tempo. Samtempe ĝi krom tio firmis la interesojn de la kapitalistoj per pli alta procentajo, tio verŝajne estis por ĝi oportuna, ĉar ĝiaj simpatioj preferas iras ĉiu flanko. Sed la nacia banko estas povinta plialtigi la diskontajon por bari la inflacion sen neceso de plialtigo de la kapitalprocentajo. Ĝi nur bezonus zorgi pri tio, ke la trezorigo de la mono, la artefarita nesufiĉa oferto de la kapitalo, ne estu ebla, nome se ĝi ordonus firmadojn kontraŭ tiu ĉi stagnado de la mono. La kapitalstrikro ne estas io alia, ol monstrikro. El la supraj citoj de bankdirektoro estas evidente, ke ekzistas sufice da mono por oferti ĝin al la hipotek-ŝuldantoj je malalta procentajo. Sed oni retenis ĝin por konservi la procentaĵon. Se ekzemple la nacia banko estas deklarinta, ke ĝi rezervas al si la rajton iutage revoki certajn bankbileto-seriojn por ŝangi ilin kaj samtempe postuli al-pagon de 5%, tiam la bankoj estas tuj donintaj la monon al la ekonomio en formo de malkara kredito por liberigi el iu dangera fatalo. Tiuj ĉi pripensoj montras al ni ion tre valoran:

Kiel gravaus estas aliaj procentajsoj por la financaj rondoj, tiojn pruvas la plie novaj okazintajsoj sekve de la malfelicaj aranĝoj de la konjunkturo-brido de la federacia registro. La interneĉta per tiaj aranĝoj — kaj samtempe laudigita kiel tendaro — kredittimigo komandis kompaniojn — kreditoj kaj kreditoj kiel aranĝoj — kaj samtempe laudigita kiel retenejo de la plialtigo de la procentajo. Preneble tuj al plialtigo de la procentajo. Retenejo de la kredittimigo estas kvarzau stampita kiel partotata aigo, kiu malehelpas tujn invenzion. La kapitalistiko pro tio estas trovedas kaj la procentajoj alilais. La necessen monon por konstudo de lernego de priatuloj, Komence kaj la cuko al tiu financa krizo, al tiu malapro- greso; „Ni estas felicej ke ĝi okazis, ĉar ja aperis progresis tro multe“. Opozicias al la felicea edzikreto kaj ŝaftej de la Banko de Svisio. Banosceto eliu, kiu devas pagi la aferoj progresis felicej ke ĝi okazis, ĉar la aferoj progresis tro multe“.

**Procentajos poivas farigti ekongmija
malhelepaño.**

"Laú la nun reganta monsistema la borsos estas la rabist-kavalirjs kasteloi de la grandinancislaro".

Alfonso de la traducción:

Lau germainlinenga brosuto, "Der Zins", den mit bezahlen", ebd. 1961, de liberocapitalista Partido de Suárez.

Werner Schmidt.

taamare eble demandas la legantia, tuis, tel simpla gi' sras, tel simpla gi' sras. Tel simpla gi' artur mill "se", kesi "sed", kesi komplikas oritos nebuligus tuus simpatia interher- jin kesi se la karai esemiandario ne tom enens tuiu jomlagjion, sed pi' sile tak-si sanan prindetion, sian simplan kesi sanan prindetion, liu ti ekspulutistemo datus preckeze tieg nge, kiel ni toleras gi'.

Ttel simple estas la afro

3. Por evitá la usúgoon de la kaptitato al
la erundo estas necese regeeti la erundan
oer la komunumo kej forordni en lau
konservacio kej lau hereda farmado. Per
altilgantia grundarento estas havigata
al la komunumo (socio).

2. Kram seekve de daurana bona con-
undukatu, kui rezultas ei tio, la formigo
mas la rentuomon kis per tio eksesto
monistiko, ḡi devas zorgi pri certigo de
monistiko. Pro tio la kapitulo de
monistiko, al orero, la laborexpenses je debeto
de devigetas, la laborexpenses je debedo.

1. La nacida baniko devas reguili tia-
estas rapidé klarébelas.
2. amere la monckirkulacion, ke ja aetaprovo
la tranki resses firma, ke gi nek per-
tigacio malaltigas nek per deflaccio alti-
-sa.

Digitized by srujanika@gmail.com

La trompista

Per la grande nuntiemppe estas gasene-
blas pell multe da procentoj di alie. Car
la prezzi por la grandi seckve de la gran-
da acciemi, kiu disponsas pri la nunti-
egge protot. Oni aectas holdati grun-
don kesi venidas en post mallongga tempo
por la duobla prezzi. Kion ni evenuale
gasjnas je pli aliggenita laborenspesezo pro la
marbuta renta rentumo, tion tuj torprunas
grundisegnato havas sjan kiaj
grundisegnato haesas tiel longtempe kiel ni
tolleris — to estas, tiel longtempe kiel ni
toleras sistemon, kiu senpune permesas al
ili tian agadojn.

Refugio en la Granda.

Gérant & imprimeur: C. Baudé, F 47 Le Rœuque-Tremblay
Gommissione parititaire de presse..... n° 39 863

(Tiu teksto origine aperitis en La jazra revuo de S.A.T. "Sennamecieca Revuo" n°95 - jaro 1967.)